

КНЯЗЬ ІГОР

Сергій СТЕЛЬНИКОВИЧ, кандидат історичних наук, доцент, докторант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Продовжуємо рубрику «Особа в історії». Цього разу ми хочемо детальніше познайомити Вас із постаттю князя Ігоря, адже «іва давнина приховує чимало таємниць: коли ж дійсно народився великий київський князь, наскільки успішними були його походи та як саме знайшов Ігор свою загибель.

Ігор (р. н. невідомий — 944) — київський князь

865 р., 875р. чи...?

Згідно з Никонівським зведенням, князь Ігор народився у 865 р., однак це суперечить «Повісті минулих літ», у якій під 882 р. зазначалося, що малого сина Рюрика Ігоря несли на руках. На думку сучасних дослідників, Ігор не міг народитися пізніше 879 р.

Окрім того, -висувається версія, що в Києві між Олегом та Ігорем правив ще якийсь князь. На думку історика Леонтія Войтовича, у такому разі більш доцільно говорити про двох Ігорів: сина Рюрика, якого Олег відсунув, від правління, та його тезку (можливо онука Рюрика й сина Ігоря Рюриковича), який дочекався свого часу після смерті Олега.

Василь Сазонов. Перша зустріч князя Ігоря з Ольгою. XIX ст.

Інгвард

Ім'я князя, який 912 р. утвердився на київському столі, має скандинавське походження. Інгвард — ім'я, що користувалося популярністю в роді Інґлінґів, із якого походив Рюрик

Ютландський, тому й не дивно, що князь отримав таке ім'я. Ім'я Інгвард означає войовничий. Чи виправдав князь наречене ім'я, покаже історія.

941 р.: похід Ігоря проти Візантії

Під роком 6449 [941] літописець записав: *«Пішов Ігор на Греків. [...] І порадилися руси, і вийшли, оружившись, проти греків, і битва меж ними обома була люта, і заледве одоліли греки. Руси ж повернулися до дружини своєї під вечір і на ніч, сівши в човни, утекли. Але Феофан зустрів їх у човнах з вогнем і став пускати вогонь трубами на човни руські, і було видно страшне диво. Руси ж, бачивши полум'я, кидалися у воду морську і намагалися подалі відбresti.*

Ті ж, які прибули в землю свою, розповідали кожен своїм про те, що сталося, і про вогонь із човнів. "Таке, як ото блискавка, палили вони нас. І через се не подолали ми їх"».

За версією автора «Повісті минулих літ» перемога візантійців над військом Ігоря зумовлена застосуванням так званого грецького вогню — запальної суміші із сірки, селітри й нафти, однак, враховуючи те, що руси не одне десятиліття перебували на службі у візантійському флоті, вони мали б знати, що таке «грецький вогонь».

Радзивілівський літопис. Похід князя Ігоря на Константинополь. 941 р.

943 р.: похід Ігоря на Бердаа

Ігор, як і його попередник Олег, мав намір закріпитися на Каспії, отримати там власну факторію. Із цією метою князь організував військовий похід. На думку історика Ібн Міскавейха похід русів на Бердаа (нині — територія Азербайджану) відбувся в 943 р. однак історик Ахмед Кесраві стверджував, що похід слід датувати 945 р.

Княжа дружина, снутошуючи землі, заволоділа столицею Албанії містом Бердаа. А Ібн

Міскавейх вказував, що руси, захопивши Бердаа, заспокоювали мешканців столиці, говорячи, що *«немає між нами і вами протиріч у вірі. Єдине, чого ми бажаємо — влади. Ми зобов'язуємось до вас ставитися до вас, а ви у свою чергу - підкорятися нам»*. Незважаючи на те, що Ігореві вдалося захопити Бердаа, похід фактично нічого не дав Русі, оскільки вона не закріпилася у відвойованому регіоні.

Клавдій Лебедев. Князь Ігор збирає данину з дrevлян. 1901—1908 рр.

«Дрезденські водії» 945 року

Як відомо, Ігор загинув у 945 р. від рук дrevлян, які не захотіли вдруге давати данину київському князеві. Літописець зафіксував слова, які були сказані при цьому дrevлянами: *«Якщо унадиться вовк до овець, то виносить по одній все стадо, якщо не уб'ють його. Так і сей: якщо не вб'ємо його, то він усіх нас погубить»*.

Візантійський історик-хроніст X ст. Лев Диякон у своїй праці «Історія» уточнив, що дrevляни прив'язали князя до верхівок двох нахилених дерев» потім їх відпустили й князя розірвало навпіл. У свою чергу далматинський історик XVII от. Мавро Орбіні в праці «Слов'янське царство» подає іншу версію, за якою Ігор, дійшовши із військом до Гераклеї та Нікомедії, що в Малій Азії, зазнав поразки в битві. На шляху додому Ігор був убитий слов'янським князем Малдітом.

Використані джерела

1. Войтович Л. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Л. Войтович. — Біла Церква : Вид-во О. В. Пшонківський, 2006. — 784 с
2. Літопис руський / пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанин. — К. : Дніпро, 1989. — 591 с.
3. Наливайко С. Етнічна історія Давньої України / С Наливайко. — К. : Євшан-зілля, 2007. — 624 с